

som med Hensyn til Udforelse af godt Arbejde, og navnlig derfor, at det Sognefogderne og Brandfogderne efter Lovens §§ 46 og 44 paahvilende Tilsyn dels aldeles ikke udøves og dels, selvfølgelig med Undtagelser, udøves saa slet, at det ubevist kommer til at fremme visse Manglers Udbredelse.

Manglerne ved Storstene falde dels paa Materialet og dels paa Opførelsen. Med Hensyn til Materialet vise de sig nemlig ved Storstene af raa Ler. I Aarhus - Egnen synes de gamle Ler-Storstene af denne Art, hvad enten de ere opklinede af raa Ler eller opmurede af raa Lersten, at være meget solide, vistnok dels fordi den benyttede Ler har været fed, og dels fordi Tykkelsen ikke er indskrænket til det ved Loven af 2den Marts 1861 indrømmede Minimum af $4\frac{1}{4}$ Tomme; de nyere Ler-Storstene, der sikkert udelukkende bestaa af Lersten, ere derimod mindre gode, om end ikke helt forkastelige. I Aalborg-, Hjørring- og Holsbø- Egnen ere Storstene af Ler gennemgaaende rent ud flette. Navnlig ved de nyere Lerstorstene viser der sig den Ulempe, at hvor den ved Loven paabudte Pibe af brændte Sten begynder, blive de raa Sten aldeles opblødt af det langs Storstenen gennem Straataget nedsvæbende Regnvand; naar Frosten kommer til, bliver efterhaanden Leren konsistens ophævet, og det paastaas ikke at være ualmindeligt, at under den forenede Indvirkning af vordende Regn og Frost samt Sod kan Storstens Tykkelse lige under Piben gaa ned til 1 Tomme, og at Massen er saa blød, at man endog kan stikke en Finger gennem Storstenen; fra Grenaa - Egnen kjendes et Par Tilfælde, hvor Piben ikke er blæst ned, men i roligt Veir ganste jævnt er gledet ned igjennem Taget, og dette paastaas ikke at være ganste ualmindeligt. Jo nærmere Sammenstødsfladen mellem de brændte og raa Sten ligger Tagrygningen, desto stærkere bliver Virkningen, og det er derfor meget uheldigt, at Lovens Bestemmelse om, at Storstenspiben af brændte Sten skal begynde en Alen under det Sted, hvor Storstensrøret gaar igjennem Taget, i Praxis er forstaaet som 1 Alen under Tagrygningen. Lerstorstene have endvidere den Svaghed, at de ved Bjækkelaget, navnlig naar det underliggende Loft er forfaldet, let gjennemgaaes af Mus; samme Svaghed viser sig forøvrigt, om ogsaa i mindre Grad, ved Storstene af daarligt brændte Sten, naar de ere opmurede med Ler. De nyere Lerstorstene taale ikke ret vel, at Glandsjoden hugges af, og derfor er det ikke ualmindeligt, at dette slet ikke sker; det forsvares ved den Betragtning, at en gennemsjodet og med Glandsjod overtrukken Storstent overhovedet skal være stærkere end en ren Storstent; i og for sig kan det, naar Materialet er slet, vel være sandt, men den Storstent, der behøver Glandsjoden som Styrkningsmiddel, lider

ubestrideligt af saadanne Mangler, at den maa sprænges ved en Storstensild.

Forøvrigt er det sienssynligt, at Erfjendelsen af Svaghederne ved Lerstorstene er i god Gang med at gjøre sig gjældende hos Befolkningen; thi paa Derne er det i raft Tiltagen at anvende brændte Sten, og i Byland er der begyndt en Bevægelse i samme Retning, uden dog vistnok endnu at have naaet nogen stor Fremgang undtagen i enkelte Egne, navnlig ikke i Nord- og Vestjylland; men Tiden synes dog moden til at kunne paabyde det eneste Rigtige, at alle Storstene for Fremtiden skulle opføres af brændte Sten, saameget mere som Piben dog skal opføres af disse, og det saaledes for mindre Hus. Kun kommer til at dreie sig om fra 3 til 600 Sten; paa Gaarde vil der ganste vist medgaa flere Sten, men Udgiften herover vil altid være forspindende ligeoverfor de Udgifter, der nu iøvrigt anvendes ved Gaardes Opførelse.

Storstene af brændte Sten synes i de Egne af Sjælland, som ere bleve undersøgte, næsten udelukkende at være opmurede i Kalk og at være nogenlunde godt afspudse indvendigt, saa at de afgive en jevn Flade; i Kjøge - Egnen ere de fortrinligt opførte; paa Volland og Falster ere de vel opmurede i Kalk, men kun daarligt afspudse indvendigt. I Nord- og Vestjylland, undtagen netop i Kalkegnene, blive de vistnok i Regelen opmurede med Ler, og selv i Nærheden af Byerne ikke afspudse indvendigt, saa at Undersiden af en ny Storstent kan vise sig med fremstaaende Lerknolde ved hver Fuge, hvad der sienssynligt indeholder den Fare, at de med Sod overtrukne Lerknolde springe løs under Storstensild og falde brændende ned paa Tagene; selv Piberne findes opmurede med Ler, hvoraf Følgen bliver, at Regnen og Frosten efterhaanden vasker Fugerne ud og navnlig de Fuger, der dækkes af Straatage.

Fugerne i Tagrygningen, hvor de dækkes af Straatage, ere overhovedet Storstenes svageste Side. Den almindelige Fremgangsmaade er nemlig, at der i Straataget gjøres en Udflæring for Piben netop svarende til dennes Omkreds, og, naar Storstens Opførelse er naaet op til Taget, sker den videre Opførelse fra oven; naar Opmuringen sker i Kalk, viser det sig stadigt, at Stodfugerne ved Taget enten helt mangle eller kun indeholde meget lidt Kalk; er Opmuringen slet i Ler, blive Fugerne vel bedre fyldte, men i begge Tilfælde er det umuligt paa dette Sted at afspudse Storstens udbendige Side, hvoraf Følgen bliver, at der udbendigt lagvis findes fremstaaende Knolde, henholdsvis af Ler og Kalk, som tjene til at opsamle Vandet og under den gjentagne Indvirkning af Vand og Frost tabe deres Konsistens, saaledes at Leren gaar over til at blive en løs Støbmasse, som man undertiden ved blot at sætte Munden til kan puste helt ud af Fu-